

EERSTE COMMUNIE : ENKELE AANDACHTSPUNTEN

1. In 2009 verscheen de beleidstekst van ons bisdom : *Eerste communie tussen gisteren en morgen. Groeien naar een kerkelijke inbedding* (vicaris-generaal Paul Van Puyenbroeck in Kerkplein, januari 2009). Vijf jaar later is het nuttig om de basisoriëntaties van deze tekst in herinnering te brengen. Het parochielandschap verandert snel. De diversiteit in de scholen groeit. Dat heeft ongetwijfeld ook gevolgen voor organisatie en aanpak van de eerste communie. Het is belangrijk hierover in gesprek te gaan, rekening houdend met de beleidsopties en de concrete omstandigheden ter plaatse.
2. De beleidstekst pleit voor een verder doorgroeien van een eerste communieviering, die nu nog vaak een schoolgebeuren is, naar een kerkelijke inbedding in de plaatselijke geloofsgemeenschap. *“De school is een plaats waar de kinderen in contact komen met – en veel mogen leren over – geloof en liturgie. De parochie evenwel is de aangewezen plaats voor de kennismaking met de geloofsgemeenschap en voor de daadwerkelijke viering van de eerste communie.”*
3. In september 2013 publiceerden de Belgische bisschoppen de oriëntatietekst: *De sacramenten van de christelijke initiatie bij kinderen en jongeren vandaag. Oriëntaties voor een missionaire vernieuwing* (Licap). De drie initiatiesacramenten – vormsel, doopsel en eucharistie - zijn stapstenen op de weg van het christen worden dat een dynamisch gebeuren is van groeien in geloof en ingroeien in de kerkgemeenschap. De eerste communie is het moment van de eerste volledige deelname aan de eucharistie. Ze mag - net zoals de doop en het vormsel - geen geïsoleerd moment zijn. Vandaar het belang om met kinderen en hun ouders een voorbereidend traject te gaan waarin ze ook uitgenodigd worden tot deelname aan de eucharistie op zondag.
4. De belangrijkste vraag is dan ook: Hoe kunnen kinderen en hun ouders vandaag ontdekken wat het betekent christen te zijn en te behoren tot de ruime kerkgemeenschap? Op welke manier kan de voorbereiding op en het gebeuren van de eerste communie hiertoe bijdragen? Het antwoord op deze vraag wordt gezocht in een goede en gepaste samenwerking van plaatselijke geloofsgemeenschap en de school. De geloofsgemeenschap (parochie/dekenaat) neemt daarbij het initiatief.
5. Het parochielandschap verandert snel. De “nieuwe parochie” waarnaar we in ons bisdom evolveren wil het precies mogelijk maken dat er onthalende en initiërende gemeenschappen zijn waar kinderen en hun ouders zich welkom en aangesproken weten. Dit zal in de toekomst meer overleg en samenwerking vragen tussen de bestaande parochies en de verschillende scholen. Het is belangrijk om in die samenwerking ook de bijzondere leermeesters r.-k. godsdienst van de offici-

ele scholen te betrekken. De eerste communie wordt in de regel gevierd in die kerken waar de gemeenschap op zondag samenkomt voor de eucharistie. Andere gewoontes (bijvoorbeeld in de school, in de kapel van de school of op het feest van 1 mei) worden afgebouwd binnen een redelijke termijn.

6. Katholieke basisscholen willen aandacht hebben voor “identiteit in diversiteit”. Niet alle ouders kiezen voor hun kind de eerste communie. Het is belangrijk respect te hebben voor deze vrije keuze. Inschrijving voor de eerste communie gebeurt dan ook in de plaatselijke geloofsgemeenschap. De school kan hierin een ondersteunende rol spelen (zie ook verder). Vandaag wordt vanuit het model van de “dialogeschool” verder werk gemaakt van de identiteit van de katholieke school die het hele opvoedingsproject draagt. Ze is overigens de verantwoordelijkheid van het hele schoolteam.
7. Het is belangrijk om verder te werken aan een sobere en authentieke liturgie : een herkenbare zondagsviering die (aan)sprekt en daardoor ook kindvriendelijk is. Om hierin ondersteuning te bieden wordt door ‘CCV in het bisdom Gent’ in samenwerking met de inspectie en begeleiding r.k.-godsdienst en schoolpastoraal het initiatief “*Zingen met kinderen*” (olv Jos Bielen) herhaald (woensdag 21 januari, 19.00u, KAHO Sint-Lieven, Sint-Niklaas). Daarnaast wordt verder werk gemaakt van het aanreiken van goede liturgische suggesties.
8. De ‘eerste communie-tentoonstelling’ die ouders en kinderen met elkaar in gesprek brengt, wordt vernieuwd en geactualiseerd aangeboden via het Catechetisch Documentatiecentrum (Biezekapelstraat 2, Gent). Samen met andere didactische en catechetische instrumenten waaronder de eerste communie-koffer, wordt vorm gegeven aan een traject dat kinderen en hun ouders laat kennismaken met wat het kan betekenen vandaag christen te worden.
9. De eerste communie hoeft niet in een grote groep te gebeuren. Andere vormen zijn mogelijk. Dergelijke projecten moeten gebaseerd zijn op een reeds bestaande traditie van goede eerste communie-trajecten, veronderstellen een dekenale aanpak en vragen een goede en heldere communicatie met alle betrokkenen en hebben de nodige aandacht voor de ondersteuning vanuit de scholen.
10. Enkele pastorale kwesties :
 - a. Wat met kinderen die niet gedoopt zijn en voor wie de ouders toch de ‘eerste communie’ vragen? De voorbereiding gebeurt in de regel in de plaatselijke geloofsgemeenschap. Leerkrachten en klasgenootjes worden op een goede wijze betrokken. Het doopsel van deze kinderen kan gebeuren in de paaswake of in een viering op zondag waarop bijvoorbeeld ook de gedoopte kinderen die zich voorbereiden op de eerste communie uitgenodigd worden.
 - b. Wat met kinderen die elders gedoopt zijn (in een andere christelijke gemeenschap of door iemand van een rituelenbureau)? Door de pastorale verantwoordelijke van de parochie wordt nagekeken of het doopsel als geldig kan worden beschouwd. Wanneer dit het geval is, is een opname nodig in de rooms-katholieke kerkgemeenschap.
 - c. Het blijft belangrijk om in het hele eerste communie-gebeuren aandacht te hebben voor de diverse gezinssamenstellingen. Bijzondere aandacht moet er zijn voor de kinderen uit ‘kans-

arme' gezinnen. Basisscholen kennen de context van de kinderen en kunnen ook hierin de plaatselijke geloofsgemeenschappen ondersteunen.

- d. In vele scholen in het buitengewoon basisonderwijs bestaat de gewoonte om de eerste communie in de school of met de leefgroep te vieren. Wegens de specifieke situatie van deze kinderen is dit aangewezen. Toch blijft het belangrijk om mogelijkheden te blijven zoeken in het kader van de eerste communie-voorbereiding tot contact met andere kinderen en met de plaatselijke geloofsgemeenschappen.

- 11.** Een pastorale aanpak getuigt altijd van een samengaan van een grote gastvrijheid en luisterbereidheid met de vrijmoedigheid die getuigt van “de vreugde van het evangelie” (paus Franciscus). De Kerk wil een onthaltende Kerk zijn. Tegelijkertijd respecteert ze ten volle de vrijheid en de verantwoordelijkheid van de mensen en geeft ze aan eenieder – ook aan ons dus – de ruimte gelovig te zoeken en christen te worden.

1 september 2014

Peter Malfliet (bisschoppelijk gedelegeerde catechese, jeugd- en gezinspastoraal) –
peter.malfliet@kerknet.be

Hein Van Renterghem (inspecteur-adviseur-coördinator r.-k. godsdienst) –
hein.vanrenterghem@telenet.be

Nuttige info en documenten :

- begeleidende documenten bij de eerste communie-voorbereiding, zie www.vicog.be / Godsdienstinspectie / Basisonderwijs / Eerste Communie
- Catechetisch Documentatiecentrum , Biezekapelstraat 2, Gent (naast kathedraal) :
www.grootseminariegent.be – contact : dirk.goossens@kerknet.be – 09 09 235 78 45
- info over de “opname van een kind in de volledige gemeenschap van de rooms-katholieke kerk”, zie www.kerknet.be/gent /Vicariaten en pastorale diensten / Catechese
- CCV in het bisdom Gent – www.ccv.be/gent - contact : dieter.van.belle@ccv.be